

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2023

“Tulburări cognitive majore (demență) la pacienții cu patologie neurodegenerativă și vasculară”

Cifrul proiectului 20.80009.8007.39

Proiectul de Stat „Tulburări cognitive majore (demențe) la pacienții cu patologie neurodegenerativă și vasculară” pentru anul 2023 a avut stabilit obiectivul de a analiza impactul tulburărilor cognitive din cadrul patologiilor neurodegenerative și vasculare asupra statutului funcțional și calității vieții pacienții, precum și determinarea riscului cardiovascular la pacienții cu tulburări cognitive majore și patologie neurodegenerativă sau cerebrovasculară.

În scopul realizării acestui obiectiv, au fost efectuate o serie de studii individuale, care au identificat factori de risc cardiovasculari și neurodegenerativi pentru dezvoltarea și progresarea tulburărilor cognitive. Aceste studii au constatat impactul factorilor de risc cardiovasculari și neurodegenerativi asupra dizabilității funcționale și calității vieții acestei categorii de pacienți. În rezultatul acestor cercetări, s-a constatat, că factorii motori, non-motori și cognitivi se asociază cu diminuarea funcționalității pacienților, diminuarea independenței acestora și scoruri mari de afectare a calității vieții. Acești indicatori de dizabilitate și calitate a vieții au corelat cu tulburările cognitive mai sever exprimate, prezența multiplilor factori de risc vascular, comorbiditățile cardio- și cerebrovasculare mai proeminente și riscul vascular mai înalt. Factorii de risc vascular, patologia cerebro- și cardio-vasculară cronică asociată, contribuie la un declin cognitiv mai exprimat și la o severitate mai mare a afectării motorii și non-motorii a pacienților cu boală Parkinson, implicând handicap motor și dependență de îngrijitor pentru activitățile cotidiene. Un management riguros, personalizat și proactiv al comorbidităților vasculare este imperativ pentru un management adecvat al bolii Parkinson și bolii cerebrovasculare, iar prin consecință – și a demenței atribuite acestor boli. Interacțiunea comorbidităților cardio-vasculare, cerebro-vasculare și metabolice, influențează gradul declinului cognitiv și rezultatele funcționale precare post AVC ale pacienților.

Un factor deteremental pentru evoluția nozologiilor de bază și, respectiv, impactul acestora asupra statutului cognitiv și indicatorii de funcționalitate și calitate a vieții sunt: cunoștințele, atitudinile și practicile negative ale specialiștilor din domeniul sănătății mintale. Studiul cunoștințe-atitudini-practici referitor la managementul tulburărilor cognitive majore în Republica Moldova a constatat: lipsa serviciilor de suport social pentru pacienți sau familiile lor, lipsa colaborării interdisciplinare și insuficiența de cunoștințe în domeniu - drept cele mai frecvente dificultăți în abordarea și managementul pacienților cu tulburări cognitive.

Pentru ameliorarea managementului pacienților cu tulburări cognitive, se propun măsuri de sistem prin creșterea disponibilității serviciilor, precum și educarea, atât a cadrelor medicale, dar și a familiilor persoanelor afectate. Creșterea cunoștințelor și abilităților membrilor familiilor pentru conviețuirea cu pacienții și îngrijirea pacienților cu tulburări cognitive este promovat prin conceptul de școlarizare a membrilor familiei pacienților cu tulburări cognitive. "Școala pacientului cu tulburări cognitive" informațiile site-ului instituțional "Suport informațional pentru rude și

pacienți cu tulburări de mișcare și cognitive", contribuie la diminuarea impactului negativ al tulburărilor cognitive asupra statutului funcțional al pacientului, precum și la creșterea calității vieții pacientului și familiei acestuia. "Registrele" pacienților cu: boală Parkinson, tulburări cognitive și boli cerebrovasculare contribuie la urmărirea prospectivă a dezvoltării tulburărilor cognitive majore și facilitează intervențiile personalizate bazate pe necesități.

The State Project "Major cognitive disorders (dementia) in patients with neurodegenerative and vascular pathology" for the year 2023 had established the objective of analyzing the impact of cognitive disorders within neurodegenerative and vascular pathologies on the functional status and quality of life of patients, as well as the determination of cardiovascular risk in patients with major cognitive impairment with neurodegenerative or cerebrovascular pathology.

In order to achieve this goal, a number of individual studies were conducted, which identified cardiovascular and neurodegenerative risk factors for the development and progression of cognitive disorders. These studies found the impact of cardiovascular and neurodegenerative risk factors on the functional disability and quality of life of this category of patients. In the results of these researches, it was found that the motor, non-motor and cognitive factors are associated with the decrease in the functionality of the patients, the decrease in their independence and worse scores for quality of life. These indicators of disability and quality of life correlated with more severely expressed cognitive impairment, the presence of multiple vascular risk factors, more prominent cardio- and cerebrovascular comorbidities, and higher vascular risk. Vascular risk factors, associated chronic cerebro- and cardiovascular pathology, contribute to a more pronounced cognitive decline and a greater severity of motor and non-motor impairment in patients with Parkinson's disease, involving motor disability and caregiver dependence for activities of daily life. Rigorous, personalized, and proactive management of vascular comorbidities is imperative for adequate management of Parkinson's disease and cerebrovascular disease, and consequently for dementia attributable to these diseases. The interaction of cardio-vascular, cerebro-vascular and metabolic comorbidities influences the degree of cognitive decline and the poor functional results in after-stroke patients.

A detrimental factor for the evolution of basic nosologies and, respectively, their impact on cognitive status and indicators of functionality and quality of life are: the knowledge, attitudes and negative practices of mental health specialists. The knowledge-attitudes-practices study regarding the management of major cognitive disorders in the Republic of Moldova found: the lack of social support services for patients or their families, the lack of interdisciplinary collaboration and the lack of knowledge in the field - as the most frequent difficulties in the approach and management of patients with cognitive impairment.

To improve the management of patients with cognitive disorders, system measures are proposed, as increasing the availability of services, as well as educating both the medical staff and the families of affected persons. Increasing the knowledge and skills of family members for living with patients and caring for patients with cognitive disorders is promoted through the concept of educating family members of patients with cognitive disorders. "School of cognitively impaired

patient" institutional website information "Informational support for relatives and patients with movement disorders and cognitive disorders", contributes to reducing the negative impact of cognitive disorders on the patient's functional status, as well as to increasing the quality of life of such a patient and his family. "Registries" of patients with: Parkinson's disease, cognitive disorders and cerebrovascular diseases, contribute to the prospective monitoring of major cognitive disorders development and facilitate personalized needs-based interventions.